

КРАЉЕВИНА
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Александар I Карађорђевић
Краљ Срба, Хрвата и Словенца

Извор текста закона:
“Службене новине” бр. 278/25

ИНВАЛИДСКИ ЗАКОН

од 17. новембра, 1925. год.

Глава прва. Лица заштићена овим законом.

Чл. 1. Ратни и војни инвалиди и породице у рату или војној служби погинулих, помрлих и несталих лица; породице умрлих инвалида; лица онеспособљена при вршењу војне службе, службене или јавне дужности, као и грађански ратни инвалиди обојега пола и њихове заостале породице имају право на државну заштиту и помоћ саобразно одредбама овога Закона.

Ратни инвалиди.

Чл. 2. Ратним инвалидом у смислу овог Закона сматра се онај држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенца, који у њеној војсци вршећи војну дужност или службу, или поводом исте или који по наредби неке власти вршећи неку дужност за војне циљеве од дана мобилизације (мобилизација, концентрација, операција, примирје и демобилизација) па до шест недеља, пошто је демобилисан, без сопствене кривице задобије озледу или болест, па се због тога његова способност за општи привредни рад смањила у толикој мери да га надлежна власт огласи за инвалида.

Чл. 3. Грађански ратни инвалиди су сва она лица, обојега пола, која су приликом војних операција, бомбардовања, бањања бомби и гасова, експлозије мина и т. д. као и за време интернације и конфинације претрпела исто оно, што и ратни војни инвалиди.

Војни инвалиди.

Чл. 4. Војним инвалидом сматра се свако лице, које и у мирно доба, при вршењу своје војне дужности без сопствене кривице, задобије озледу или болест, па се због тога његова способност за општи привредни рад смањила у толикој мери, да га надлежна власт огласи за инвалида.

Чл. 5. Сва права инвалида признају се и овим лицима:

а) војницима, жандармима, лицима граничне трупе као и невојним лицима, која би при вршењу службе у званичној дужности: у потери, сукобу или одбрани границе и т. д. (или због ове) били рањени или би се разболели;

б) радницима војних завода као и њиховим старешинама (мајсторима, шефовима и т. д.), који би на војноме раду били рањени или би се разболели, па би и једни и други због тога претрпели исто као и војни инвалид у смислу члана 4. овог Закона.

Невојна лица из чл. 5. Инвалидског Закона односно породице имају право на инвалиднину редова.

Чл. 6. Немају права на државну заштиту и помоћ:

а) војно лице, које се преда непријатељу, па при том претрпи исто као лице из чл. 2.;

б) лице, које је при повлачењу имало дужност ићи са војском, па при томе претрпело исто као лице из чл. 2.;

в) самоосакаћени и они, који хотимично навуку болест с намером да избегну вршење војне дужности;

г) породице напред побројаних под а), б) и в).

Породице.

Чл. 7. У породицу рачуна се: законита жена, брачна деца, ванбрачна призната деца и усвојена деца.

Сем ових чланова породице имају права на државну заштиту и помоћ: родитељи инвалида, родитељи погинулог, умрлог, несталог војног лица и грађанског ратног инвалида, као и њихова рођена браћа и сестре и то под условима чл. 52. и 53. овог Закона.

Породице несталих ратника имају права на државну заштиту и помоћ, ако од несталог у року од једне године дана од дана наређења демобилизације не стигне никаква поуздана вест.

Страници

Чл. 8. Страни држављани и њихове породице имају право на помоћ од наше државе саобразно одредбама овог Закона, ако су служили у војсци Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца као и добровољци, устанш и четници, а испуњавају услове овог Закона, а ако не примају никакву помоћ од државе чији су поданици. Ово важи и за оне стране држављане, који су служили у српској и црногорској војсци.

Инвалиди страних држава, у случају нужде, уживају сва права по овоме Закону, осим инвалиднине, у онолико, у колико држава, чији је поданик страни инвалид, указује исте помоћи нашим инвалидима.

Глава друга. Врсте државне заштите и помоћи.

Чл. 9. Држава даје заштиту и помоћ:

I инвалидима:

1. бесплатно лечење;
2. протезе и друга ортопедска помоћна средства;
3. стручну обуку;
4. олакшице за упражњавање радњи;
5. посредовање у налажењу рада и службе као и првенствено у добијању државне службе под једнаким условима;
6. потпоре и зајмове за оснивање или побољшање самосталног привредног положаја;
7. бесплатан подвоз;
8. инвалиднину;
9. погребне трошкове;
10. доживотно издржавање у инвалидским домовима у случају потпуне неспособности;

II члановима породице погинулих, умрлих и несталих војних лица и умрлих инвалида:

1. бесплатно лечење и лекове;
 2. протезе и друга ортопедска помоћна средства;
 3. стручну обуку;
 4. посредовање у налажењу рада и службе;
 5. потпоре или зајмове за оснивање или побољшање самосталног привредног положаја;
 6. инвалиднину;
- III родитељима, браћи и сестрама новчану потпору;
- IV инвалидска удружења имају првенствено право при давању разних повластица као биоскопа, закупа железничких ресторација и т. д. а под једнаким условима.

Бесплатно лечење.

Чл. 10. Доживотно право на бесплатно лечење и лекове имају:

1. сви инвалиди за све озледе и болести, услед којих су оглашени за инвалиде, као и за доцније болести, које би се јавиле као њихове последице;
2. пуни и претешки инвалиди а лаки и тешки, само они, који плаћају испод 30 динара непосредне порезе без личног пореза и приреза, за све болести, које би добили у току живота;
3. право на бесплатно лечење по чл. 10., 11., 12., 13. и 14. имају чланови породица пуних и претешких инвалида, палих, умрлих и несталих ратника, као и ратна сирочад а такође и чланови породица осталих инвалида, које плаћају испод 30 динара непосредне порезе без личног пореза и приреза;
4. сва лица која имају право на помоћ по овом Закону ослобођавају се свих такса, које држава, самоуправна тела, односно сопственици наплаћују од посетилаца бања и климатских места.

Чл. 11. Преглед, указивање помоћи и упућивање инвалида на лечење дужан је вршити бесплатно најближи државни или самоуправни лекар или лекар Уреда за Осигурање Раденика. У недостатку ових, инвалид се може обратити у том циљу ма ком било лекару, који је дужан указати му помоћ.

Чл. 12. Лечење се обавља у државним, грађанским и војним санитетским установама, као и у самоуправним болницама.

За време лечења у напред означеним болницама и санитетским установама имаће инвалид редов, каплар и подофицир право на издржавање најнижег, а официри, војни чиновници и обвезници чиновничког реда на издржавање вишег степена у истом заводу.

У болницама и осталим санитетским установама, које није одредио надлежни лекар, инвалид се може лечити само о своме трошку.

Чл. 13. Сви државни, војни и цивилни, као и остали самоуправни здравствени заводи дужни су примити упућене инвалиде на лечење и издржавање.

У колико ти заводи у погледу трошкова, лечења и издржавања инвалида нису обезбеђени на други начин, подмириће те трошкове Министарство Социјалне Политике из "Народног Инвалидског Фонда".

Чл. 14. Власници купатила (бања) дужни су на захтев Министарства Социјалне Политике дати бесплатно стан, лекара и купање инвалидима и то за време главне сезоне до 5%, а пре и после сезоне 20% од броја посетилаца у прошлогодишњој сезони.

Чл. 15. Инвалид има доживотно право на протезе, ортопедске ципеле и остала ортопедска помоћна средства према његовој озледи и занимању.

Инвалид добија две протезе: једну радну, једну естетску или две радне, или две естетске. Инвалид, који носи ручну протезу, добија и рукавице.

Протезе и апарат добија инвалид само за повређене делове тела; са ортопедском ципелом добија и обичну ципелу за здраву ногу.

Ако инвалид у доцнијем животу, због повређеног тела или оболења, повреди или му оболи и други део тела, има права на протезу и остала помоћна средства и за тај повређени део тела.

Осакаћена деца сиромашних инвалида имају право на бесплатне протезе по овом Закону.

Чл. 16. Трајање сваке протезе, ортопедских ципела и осталих помоћних средстава, одређује стручна комисија у Ортопедском Заводу с обзиром на њихову врсту и израду, каквоћу материјала и занимање инвалида и теренске прилике у којима живи. Ово се уводи у књигу и означаје на исправи, која се предаје инвалиду.

Чл. 17. Ако инвалид пре истека рока означеног на исправи, поквари или истроши протезу, ортопедску ципелу или апарат, оправка или израда нове замене извршиће се о државном трошку само онда, ако то није учињено хотимице или немарношћу, о чему решава стручна комисија.

И у случају доказане кривице има се извршити оправка или израда нове замене, али инвалиду ће се одузимати месечно сразмерни део његове инвалиднине све догле, док се не наплати учињена штета, које ће се износ одредити по вредности поквареног предмета у моменту покварења.

Чл. 18. Израда и оправка протеза, ортопедских ципела и других ортопедских помоћних средстава, врши се у државним радионицама Ортопедских Завода.

Протезе, које се не могу у државним радионицама изградити, набавиће се о државном трошку, по одобрењу Министарства Социјалне Политике и предходном мишљењу стручне комисије.

Стручна обука.

Чл. 19. Сваки инвалид треба да се по могућству стручно оспособи (обучи) у свом старом занимању, или да изучи које ново, ако је то с обзиром на његове прилике за њега потребно.

На стручну обуку примаће се инвалиди по оцени стручне комисије и одобрењу Министарства Социјалне Политике.

Управа Инвалидског Завода упознаће инвалида са природом и особинама појединих занимања и узимајући у обзир све његове прилике, нарочито пак његову вољу и телесну и душевну моћ, одредиће му врсту стручне обуке као и трајање исте.

Стручна се обука врши о државном трошку и то првенствено у државним и

хуманим инвалидским школама, а према потреби и у осталим јавним школама и предузећима, или у приватним заводима код приватних привредника, занатлијских мајстора, трговаца, индустријалаца, или путем разних државних течајева.

Чл. 20. Задатак је стручне обуке да инвалид практичним вежбањем и употребом разних помоћних средстава за рад, у што краћем року, поврати или повећа своју радну способност и да му да што више теориске и практичне спреме за његово привредно занимање.

Сваког инвалида треба по могућству задржати у његовом ранијем или сличном занимању и тек у изузетним случајевима упослити га не неко ново занимање.

Инвалидима земљорадницима даваће се стручна обука нарочито у циљу повећања његовог знања за напредније газдинство и за вођење земљорадничких задруга, као и обука у домаћим занатима и индустрији, у којима се на селу оскудева.

Чл. 21. За време трајања стручне обуке инвалида у разним школама обавезни су законски прописи, програми и правилници, који важе за дотичне школе.

Чл. 22. Инвалид, који би желео да самостално упражњава неки занат, може провести на занату највише 12 месеци као ученик и помоћник. Код сложенијих заната ово време може се продужити до 24 месеца.

Чл. 23. Управа завода, у смислу чл. 19., 20. и 22. овог Закона, одредиће колико месеци има инвалид, који тек почиње учити неки занат, провести на занату као ученик. Остале месеце треба да проведе на истом занату као помоћник.

При одређивању рока трајања стручне обуке управа ће узети у обзир и време, које је инвалид пре свог сакаћења или оболења провео у неком занату, као и време, које је провео вршећи тај занат у војсци за војне потребе.

Чл. 24. После истека рока, који управа одреди за учење, инвалид мора полагати мајсторски испит из дотичног заната. Испит се полаже пред стручном комисијом.

Састав испитне комисије за занате изван инвалидских школа прописиће правилником Министар Социјалне Политике у споразуму са заинтересованим Министрима.

Комисију за полагање мајсторског испита у инвалидским школама састављају: изасланик Министарства Социјалне Политике као председник, а као чланови: управник завода, наставник-мајстор дотичног заната у заводу и представник Занатске Коморе за дотични занат, а по могућству и један инвалид занатлија истог заната по предлогу Инвалидског Удружења.

Сматра се да је кандидат положио испит, ако су за то гласали најмање три члана комисије. Ако инвалид испит не би положио, испитна комисија може дозволити продужење учења на државни трошак највише до 6 месеци, ако инвалид ни онда не би испит положио, отпушта се са стручне обуке.

У осталим школама и курсевима испити се полагају по правилнику за уређење тих школа.

Чл. 25. Као доказ о свршеној стручној обуци и положеном испиту служиће уверење дотичне школе.

На основу тога инвалид се може пријавити надлежној власти за самостално упражњавање изученог заната, са свима правима, која даје Закон о радњама или надлежна комора.

Чл. 26. За време стручне обуке, инвалид има право на издржавање, под којим се у инвалидским школама подразумева бесплатан стан, храна и одевање.

За време трајања обуке исплаћиваће се инвалиднина сиромашној породици инвалида, ако ову инвалид има; а ако је нема, не прима за време трајања обуке инвалиднину.

Чл. 27. За време стручне обуке у инвалидским заводима инвалиди имају за време помоћничког рада право на награду. Висину награде одредиће Министар Социјалне Политике.

Обука осталих лица, заштићених овим Законом.

Чл. 28. У циљу да добију што боље васпитање и спрему за самосталан привредни рад, држава ће и сама и уз припомоћ самоуправних тела, добротворних друштава и установа старати се за ратну сирочад, а по могућству и за остала лица заштићена овим Законом.

У том циљу отвараће нарочите заводе за бесплатан ;смештај оне деце, за коју се не би на други начин могло обезбедити васпитање и спремање у смислу предњег става.

У истом циљу ће потпомагати и самоуправна тела и разна удружења и установе давањем помоћи.

Слепа, глувонема и осакаћена деца, лица заштићена овим Законом, примаће се бесплатно на издржавање и обуку у специјалне школе, у којима би се таквој деци могла дати општа настава и оспособљеност за привредни рад.

Чл. 29. У све јавне заводе, у којима држава или самоуправна тела (области, окрузи или општине), ученицима дају потпуно или делимично издржавање, имају се првенствено примати ратна сирочад, деца личних и инвалида и осталих лица заштићених овим Законом, под једнаким условима. Исто првенствено право имају предња лица, код додељивања свих државних као и оних самоуправних благодејања која у њиховим правилима нису нарочито задржана за чланове извесних породица или територија

или друштвених сталежа, у којима нема лица заштићених овим Законом.

Посредовање у налажењу рада и службе.

Чл. 30. Код попуњавања места у државној и самоуправној служби, код једнаких услова, лица заштићена овим Законом морају да буду постављена пре осталих могилаца.

Смањена телесна неспособност личних инвалида не сме бити разлог за отпуштање и непостављање на службена места, где би редовне послове могли обављати без опасности за себе и остале грађане.

Чл. 31. Инвалиди: активни официри, војни чиновници и активни подофицири, остају у активној служби било у трупи, било у канцеларији, ако се лекарским прегледом утврди, да су за то способни. Додељење официра из трупе у канцеларијску службу или из канцеларијске службе у трупу може се извршити по мишљењу суперревиционе комисије дотичне дивизијске области.

Исто тако и инвалиди државни чиновници остају у државној служби, ако се лекарско-комисијским прегледом утврди, да су за службу способни.

Инвалидност не може бити сметња напредовању инвалида, који се налази у служби.

И једни и други, ако доцније онеспособе за службу, имају права регулисати инвалиду према тадашњем степену инвалидности, њиховој дотадашњој служби и чину односно звању (положају).

Чл. 32. Државне и самоуправне берзе рада дужне су да бесплатно и првенствено нађу посао лицима, која су заштићена овим Законом. У томе ће их потпомагати све државне власти а нарочито органи установе Министарства Социјалне Политике.

Инвалидима ће се додељивати места, која не изискују нарочито напоран рад или претходну спрему, или службе у струкама, у којима су већ раније радили.

Поједине општине, које буде одредио Министар Социјалне Политике, и сви обласни одбори биће дужни да приме у своју службу и то првенствено од инвалида из своје општине, односно области, онолико инвалида, колико то правилником буде одредио Министар Социјалне Политике, а по претходном споразуму обласних самоуправних одбора и обласних инвалидских удружења.

За неизвршење овога прописа казниће се председници општина и представници самоуправних тела новчаном казном од 1000-50.000 динара.

Ове казне изриче појединачни судија надлежног првостепеног (среског, котарског, окрајног) суда у корист "Народног Инвалидског Фонда". Противу ове осуде може се изјавити жалба надлежном Апелационом Суду у року од 15 дана.

Овлашћује се Министар Социјалне Политике да пропише Правилник, којим ће у појединостима уредити запославање инвалида по овоме Закону.

Потпора за оснивање или побољшање самосталног привредног положаја.

Чл. 33. Министар Социјалне Политике из чистог прихода "Народног Инвалидског Фонда" додељиваће лицима заштићеним овим Законом и професионалним удружењима инвалида помоћ за оснивање или побољшање самосталног привредног положаја, а саобразно овом Закону.

Код давања потпора удружењима лица, заштићених овим Законом, мора се обезбедити, да ће ове помоћи сви, а првенствено најпотребитији чланови, имати стварне користи. Код додељивања помоћи појединим лицима, узимаће се у обзир најпре она, која су економски или социјално најслабија, у већој мери неспособна за привредни рад и оптерећена већим бројем ситне и незбринуте деце, а дају довољно моралног и личног јемства, да ће додељену помоћ паметно и корисно употребити.

Чл. 34. Министар Социјалне Политике из чистог прихода "Народног Инвалидског Фонда", одређиваће сваке године извесну суму за давање зајмова инвалидима земљорадницима без камате, или са сниженом каматом на дужи рок и годишњу отплату, уз довољно лично или стварно јемство.

Чл. 35. Инвалидима, који буду са добрим успехом завршили стручну обуку у неком занату, Министар Социјалне Политике из прихода “Народног Инвалидског Фонда”, даваће на употребу сав најпотребнији алат, кад буду хтели створити самосталну радњу. Нарочитим Правилником утврдиће се списак алата, који је неопходно потребан за обављање једног или другог заната. Овај алат остаје три године својина “Народног Инвалидског Фонда”, за које се време може уступљени алат одузети, ако се њиме не рукује правилно и добро, а после овог рока постаје алат својина дотичног лица.

Под истим условима као инвалидима земљорадницима, даваће се и инвалидима, који су завршили занатлијску или трговачку обуку, зајам за отварање и унапређивање самосталне радње.

Чл. 36. Министар Социјалне Политике из прихода “Народног Инвалидског Фонда” даваће инвалидима ђацима припомоћи за набавку учила као и посебна благодјејања, у колико не би другим начином били обезбеђени.

Чл. 37. Малопродавнице дувана доделиће се првенствено инвалидима и лицима заштићеним овим Законом. Код давања нових дозвола за малопродавнице дувана, обавезна је Монополска Управа, у споразуму са Министром Социјалне Политике, најмање 50% ових да уступи инвалидима или лицима заштићеним овим Законом. Исто тако све остале повластице, које држава и општина дају, као на пр.: биоскопи, ресторације, кантине, киосци и т. д. имају додељивати у првом реду лицима заштићеним овим Законом.

Све ово додељене повластице не могу се пренети на друго лице или организацију.

Предлози инвалида.

Чл. 38. Инвалиди имају права на бесплатан подвоз и то: редови, каплари и подофицири у III класи путничког или мешовитог воза на железници и II класи лађом; инвалиди нижи официри, војни чиновници и обвезници чиновничког реда у II класи железнице и I класи лађе, а инвалиди виши официри у I класи железницом и I класи лађом, кад их надлежне власти или овлашћене установе зову и упућују: на лекарски преглед, лечење, стручну обуку, ради оправке протеза или других ортопедских средстава, или се оданде враћају својим кућама. Инвалидима, који тешко подносе транспорт, даће се према лекарском мишљењу подвоз у вишој класи.

Објаве за бесплатан подвоз инвалида издаваће и слати власти које га позивају, а у случају хитне потребе, по мишљењу лекарском, издаваће полицијске власти у подручју којих стално бораве, а у спроводном акту изложиће се потреба и циљ путовања.

Пратиоци инвалида поменутих у чл. 43. имају исто право на бесплатну вожњу као и инвалиди, који прате на лечење.

Инвалиди, кад путују по приватној потреби, имају право на повластицу у вожњи у половину цене три пута годишње.

Инвалид, који не може да се креће, ако је сиромашног стан>а, има право на подвоз колима до станице или пристаништа.

Кола ће набавити општина из које инвалид полази, а општини ће Министарство Социјалне Политике, на њен захтев, накнадити трошак.

Приватна саобраћајна предузећа, субвенционирана од државе, дужна су дати ове исте повластице у вожњи.

Глава трећа. Инвалиднина и додатци.

Лична инвалиднина.

Чл. 39. Лица, која буду у смислу овог Закона оглашена за инвалиде, поделиће се у четири категорије и то: лаке инвалиде, тешке инвалиде, пуне инвалиде и претешке инвалиде.

Лаки инвалид је оно лице, чија је способност за привредни рад смањена са 20-40%, тешки инвалид је оно лице, чија је способност смањена за 50-70%, пун је инвалид оно лице, чија је способност смањена за 80-100% а претешки инвалид је онај, чија је способност смањена са 100%, а уз то му је за обичан живот потребна туђа помоћ и послуга (чл. 43. овог Закона).

Смањивање способности цени се по озакоњеној Уредби о општем прегледу инвалида од 27. јуна, 1921. год. (Службене Новине Бр. 160. од 1921. год.).

Чл. 40. Редови: лаки инвалиди примаће годишњу инвалиднину у износу од 480 динара, тешки инвалиди примаће годишњу инвалиднину у износу 1.440 динара, пуни инвалиди годишњу инвалиднину од 2.400 динара а претешки инвалиди годишњу инвалиднину од 4.800 динара.

Код каплара повећавају се предњи износи са 5%, код-поднаредника са 15% и код наредника са 25%.

Чл. 41. Инвалиди: нижи официри, капелници и војни свештеници (активни, резервни и пензионисани), примаће на име инвалиднине годишње: лаки инвалиди 1.800 динара, тешки инвалиди 3.600 динара, пуни инвалиди 4.800 динара а претешки инвалиди 12.000 динара.

Инвалиди: виши официри, капелници и војни свештеници (активни, резервни и пензионисани) примаће на име инвалиднине годишње: лаки инвалиди 3.000 динара, тешки инвалиди 4.800 динара, пуни инвалиди 6.000 динара а претешки инвалиди 15.000 динара.

Инвалиди генерали примаће на име инвалиднине годишње: лаки 4.800 динара, тешки 6.000 динара, пуни 8.000 динара а претешки 18.000 динара.

Чл. 42. Инвалиднина са платом односно пензијом и додацима има се исплаћивати истовремено на једној благајни.

Чл. 43. Претешки инвалиди, који су слепи, луди, потпуно укочени у већини великих зглобова, потпуно узети на обе или на једној целој страни (параплегиа, хаемиплегиа), неизлечиво обострано узети у сплету живаца (плеџус), они који су изгубили обе руке, обе ноге до близу колена, или једну више, а другу ниже колена, једну руку и једну ногу; они којима су узета црева или бепшка, као и они, чије се предње тешко оболење налази још у развићу, а потпуно су неспособни за рад и потребна им је нега неког другог лица, имају права да буду примљени у нарочито инвалидеке домове, где ће добити сву потребну негу за издржавање, било доживотно било привремено.

За време издржавања у инвалидском дому сви горњи инвалиди примају 1/3 њихове личне инвалиднине, а ако имају сиромашну породицу, то, у место инвалиднине, добијају 100 динара месечно личног додатка, а њихова сиромашна породица примаће 1/3 њихове личне инвалиднине, поред пуног додатка за чланове породице.

Овакви инвалиди, ако станују у својој породици или код неког трећег лица, које ће их неговати и издржавати, примаће, док се њихово тепжо оболење не побољша, поред њихове инвалиднине, нарочити додаток у износу од 3.600 динара годшпње.

Чл. 44. Сиромашни инвалиди старији од 70 година уживаће, без обзира на степен њихове инвалидности, инвалиднину пунога инвалида.

Чл. 45. Тешки и пуни инвалиди, који су сиромашног стања, а претешки без обзира на имовно стање, имају додатке:

I. За закониту жену у износу 1/6 њихове инвалиднине. Инвалиди муслимани имају овај додаток само на једну жену.

II. За свако брачно дете, као и за оно ванбрачно признато дете, које је зачето пре чињенице или околности, која оцу даје право на инвалиднину, а признато је у року од 6 месеци после његовог разрешења од војне дужности, као и за свако пре његовог онеспособљења усвојено дете, инвалид има право на додаток, који износи годишње 1/6 његове инвалиднине.

Активни, пензионисани и резервни официри, подофицири, војни чиновници и обвезници чиновници (који по специјалним законима имају право на пензију), неће примати породичне додатке по овоме Закону, већ по специјалним законима за активне официре, војне чиновнике, подофицире и остале активне државне чиновнике и службенике.

Право на предњи додаток признаје се само за дете до навршене 15 године, а за дете, које редовно учи школу, до навршене 23 године старости; дете, које је потпуно неспособно за умни или телесни рад, примаће овај додаток докле неспособност траје, што се има утврдити лекарско-комисијским прегледом

III. За сваког родитеља, ако су они сиромашни и неспособни за рад, примаће пуни, тешки и претешки инвалид све догле, док им је он једини хранилац по 240 динара годишње.

Инвалиднина породица.

Чл. 46. Сиромашне породице погинулих, умрлих и несталих лица, заштићених овим Законом, као и сиромашне породице пуних и претешких инвалида, примаће на име инвалиднине и то: ако је удова без деце 50% инвалиднине пуног инвалида, ако је са једним дететом примаће 65%, са два детета 75%, са три детета 85% инвалиднине пуног инвалида, а са четворо или више деце примаће инвалиднину пуног инвалида у целом износу.

Сиромашне породице умрлих тежих инвалида примаће инвалиднину по напред изложеним условима и процентима инвалидише тешког инвалида.

Удовице активних официра, војних чиновника, подофицира, државних чиновника и осталих државних службеника (који су по специјалним законима имали право на пензију), погинулих, умрлих или несталих, у случајевима предвиђеним чланом 2.,

4. и 5. овога Закона, примаће удовичку инвалиднину и то: ако су без деце 60%, са једним дететом 75%, са двоје деце 85% инвалиднине, коју би имао њихов муж да је био оглашен за пуног инвалида. Удовица са троје деце или више деце примаће у потпуном износу инвалиднину, коју би имао њен муж, да је био оглашен за пуног инвалида.

Ово важи за удовице и децу умрлих инвалида: официра, војних чиновника, државних чиновника и осталих државних службеника.

Ако је после палог, умрлог или несталог муслиманског лица остало више удова, поделиће се удовичка инвалиднина једне удове међу њима подједнако.

Чл. 47. Ратна и инвалидска сирочад (без оца и мајке) сиромашног стања, уживаће: ако је једно сироче, инвалиднину предвиђену за удовицу пуног инвалида, а ако их је више, онда се инвалиднина повећава по чл. 45. овога Закона, с тим, да целокупан износ инвалиднине уживају подједнако на равне делове.

Исту инвалиднину и додаток као сирочад примаће и она деца, којима је мајка жива, али су деца судским путем одузета испод њеног старања, у ком случају неће мајка примати инвалиднину ни додатке за децу.

Чл. 48. Сиромашни и за рад неспособни родитељи, којима је умрли син био једини хранилац, ако немају другога сина, који није сиромашног стања, те да би их могао издржавати, добијају годишњу потпору која износи: за једног родитеља 20%, а за обадва 30% инвалиднине пуног инвалида, на равне делове.

Сиромашни и за рад неспособни родитељи официра, војних чиновника, подофицира, државних чиновника и осталих државних службеника (који су по специјалним законима имали право на пензију) а којима је умрли син био једини хранилац, добиваће: ако је један родитељ 20%, а оба 30% његове инвалиднине на равне делове, без обзира на инвалиднину са пензијом осталих чланова породице умрлога.

Чл. 49. Ако погинули, умрли или нестали, или тешки или пуни инвалид, није оставио жену и децу, а нема ни родитеља, онда ће његова малолетна браћа и сестре, којима је био једин хранилац, а сиромашног су стања, примати до њихове навршене 16. године старости годишњу потпору од 20% инвалиднине пуног инвалида, ако је једно, а 30% инвалиднине пуног инвалида на равне делове, ако је двоје или више браће, односно сестара.

Почетак и трајање инвалиднине.

Чл. 50. Инвалиднина се досуђује и исплаћује инвалидима од оног тренутка када је инвалид разрешен од војне односно званичне дужности.

Повећана инвалиднина за инвалиде старије од 70 година, почиње тећи кад наврше 70 година.

Чл. 51. Оним инвалидима, за које се пршшком лекарског прегледа утврди, да се њихова озледа или болест или погоршање није окончало, доделиће се привремена инвалиднина, која одговара њиховом степену опште неспособности за привредни рад.

Привремени инвалиди подвргаваће се лекарско-комисијском прегледу, по овом Закону, сваке године приликом регрутовања, па ће се, према резултату истога, њихова инвалиднина од надлежног суда повећати, остати иста, смањити, претворити у сталну или обуставити.

Стални инвалиди имају права тражити понован преглед и повећање своје инвалиднине, ако се њихова неспособност за општи привредни рад, због њихове озледе или болести или шихових компликација, а због којих су оглашени за инвалиде, понова погоршала, без њихове кривице, што има претходно да утврди надлежни државни лекар. Инвалид мора својој пријави приложити уверење дотичног лекара. Исто тако и Министар Социјалне Политике може наредити ревизију сталних инвалида.

Повећање инвалиднине, ако се досуди, важи од дана, кад је инвалида надлежна државна лекарска комисија прегледала и утврдила повећање неспособности.

Чл. 52. Инвалиднина, предвиђена овим Законом за удовице и сирочад и потпора предвиђена за родитеље, браћу и сестре, почиње тећи од дана смрти или нестанка лица од кога они доводе право. Но, у случају, да те породице за време рата уживају нарочиту државну помоћ за издржавање, инвалиднина и потпоре исплаћиваће се у пуном износу од првог дана у месецу после обуставе државног издржавања, а за раније време извршиће се обрачун и исплатити евентуално разлика у њихову корист.

Чл. 53. Инвалиднина траје:

1. за удовице и мајке до преудаје или до смрти. Ово последње важи и за оца;
2. за браћу и сестре до навршене 16 године;
3. за сирочад без оца и мајке, ако нису на други начин збринута или оспособљена за рад и живот, до навршене 16 године, но, кад су неспособни за рад све догле док ова неспособност траје, што се има утврдити лекарско-комисијским прегледом. За ону сирочад, оја се школују, инвалиднина траје до свршетка школе, а најдаље до навршене 23 године.

Инвалиднина лица, наведених у члану 48. и 49. престаје кад такво лице добије другог храниоца. Женско сироче или сестра губи удајом право на инвалиднину.

Чл. 54. Кад ратник или официр активни или резервни потине или умре на војној дужности, држава је дужна привремено на рачун инвалиднине половину његове плате са свима додацима и припадностима издавати његовој породици (жени и деци), све док не почну примати досуђену инвалиднину, и породица је дужна да се обрати надлежном суду ради регулисања инвалиднине у року од 2 месеца од дана пријема званичног извештаја о смрти дотичнога. Но, у сваком случају, ако у овоме року не поднесе пријаву, обуставиће се даље привремено издавање напред означених припадности.

Губитак и обустава инвалиднине.

Чл. 55. За увек губе право на личну инвалиднину лица, која су се послужила преваром, лажним документима, симулацијом болести и т. д., у циљу да им се досуди или одмери већа инвалиднина, него што им припада у смислу овога Закона, или другога помажу у томе циљу.

Чл. 56. Лицима за која надлежна власт утврди да чине злоупотребу са разним врстама помоћи или да се одају крађи, прошњи, пијанству, коцкању, неморалном животу, или у знатној мери занемарују себе или своју породицу, у материјалном или моралном погледу, може се за увек, или за извесно време, одузети једна или више или све врсте државне помоћи. Инвалиднина и друга помоћ, одузеће се сваком оном лицу, које испољава начела противу правне промене државног поретка. Нарочито одузеће се за увек инвалиднина и државна помоћ удовама, заштићеним овим Законом, када се у опште одају неморалном животу. Одлуку о губитку инвалиднине и додатка доноси суд, који је надлежан за досуђивање инвалиднине. Пријаву. може поднети сваки државни и самоуправни орган.

Чл. 57. Инвалид, који је пресудом редовног суда осуђен на казну која собом не повлачи губитак грађанске части по судској пресуди или закону, губи личну инвалиднину само за време издржавања казне.

Ако је осуђен један од оних чланова породице, на које уживалац инвалиднине прима додаток, уживалац инвалиднине губи додаток за тога члана породице само за време његовог издржавања казне.

Лице, које је пресудом редовног суда осуђено на губитак Грађанске части као и лице осуђено за увреду Владаоца и Његовог Дома, губи сва инвалидска права. Његовој иевиној породици припада инвалиднина, коју би имала да је дотични инвалид умро.

Чл. 58. Удова пресудом растављена или разведена од мужа, има право на удовичку инвалиднину и додаток све догле, док има деце, која јој дају Право на додаток, ако под надзором старатељског судије инвалиднину и додаток употребљава за незбринуту децу. Кад то не би било или би она то престала чинити, инвалиднина се досуђује деци, која се онда сматрају као сирочад без оца и мајке.

Чл. 59. Преудајом удовица губи право на инвалиднину. Ако нема деце исплатиће јој се као мираз трогодишња инвалиднина, ако то буде тражила у року од месец дана после венчања. Ово исто важи и за сва остала женска лица, кад се њиховом удајом гаси инвалиднина. О овоме ће решавати надлежни првостепени суд.

Ако се удовица без деце или са децом преуда за тешког, пуног или претешког инвалида, после смрти инвалидове она има права избора између инвалиднине по првом или другом мужу. За време другог брака, као и по смрти инвалида, за децу из првог и другог брака уживаће оне додатке који су повољнији.

Задуживање и пренос инвалиднине

Чл. 60. Није допуштен приватно-правни ни судски цренос инвалиднине, ни залагање инвалиднине и додатка, у сврху подмиривања ма чијег потраживања. На инвалиднину и додатке не може се стављати забрана и из њих вршити наплат. Изузетно, може се на инвалиднину ставити забрана и из ње вршити наплата, у износу до највише 1/2 инвалиднине без додатака, за потраживање државних и самоуправних тела и инвалидских новчаних установа. А за законско издржавање може уз 1/2 инвалиднине бити обухваћен и цео додаток, који пада на дотично лице, којег се тиче издржавање.

Погребни трошкови

Чл. 61. На име трошкова око погребња инвалида издаваће се одмах породицама умрлих сиромашних инвалида износ једномесечне инвалиднине пуног инвалида, а поред тога, издаће се жени или деци, на име помоћи, двомесечне инвалидске принадлежности инвалида, ако сем плате или пензије и инвалиднине немају другог прихода. Одлуку о помоћи доноси, на молбу породице Министар Социјалне Политике и иста се исплаћује из “Народног Инвалидског Фонда”. Сахрана инвалида извршиће се са указивањем војних почести, ако за то има могућности у месту умрлога.

Глава четврта. Поступак.

А) Утврђивање инвалидности.

Рок за пријаве за преглед

Чл. 62. Свако лице, које тражи државну заштиту и помоћ као инвалид по овом Закону, поднеће пријаву за утврђивање његове инвалидности т. ј. неспособности за општи привредни рад у року од године дана од дана утврђеног онеспособљења, а ако се налази ван земље у року од године дана после повратка у домовину.

За душевно оболеле поднеће пријаву њихови стараоци, најближи рођаци или оштинске власти.

Молилац поднеће по могућству уз пријаву званично уверење свога надлежног старешине, у којим је приликама, ратним или службеним, повређен или оболео и уверење болнице у којој је лечен.

у недостатку званичних извешћа признаваће се у првом реду искази старешина; а затим најмање два војника оне јединице, из које је онеспособљени и којима је лично познат такав догађај, и који то заклетвом потврде.

Поред тога молилац навешће у пријави све податке, којима ће олакшати званично прикупљање осталих података.

Пријава за преглед подноси се надлежној команди војног округа.

Чл. 63. Надлежна команда војног округа прегледаће пријаву и ако у њој нема свих потребних података, прибавља их службеним путем најхитније од надлежних власти.

Комисија за преглед инвалида

Чл. 64. Преглед пријављеног лица врши се комисијски.

Код команде сваког војног округа постоји комисија за преглед инвалида, која се састоји: из команданта војног округа или његовог заступника, као председника, двојице лекара, од којих је један војни а други грађански (државни или самоуправи) и једног представника месне управне власти.

Ако комисија пршшком прегледа пријављеног лица нађе д је потребно, ради одређивања тачне дијагнозе, посматрати га^ или да буде прегледан од лекара специјалисте, упутиће га у најближу обласну или сталну војну болницу, у којој има сисцијалиста за дотичну повреду или болест.

Трошкови око упута и бављења у болници падају на терет државе.

Чл. 65. Комисија одређује дан прегледа, позива пријављено лице, врши преглед и одређује:

1. способност прегледаног лица за војну службу;
2. промену способности пријављеног лица за општи привредни рад на основу лекарске дијагнозе (лекара чланова комисије) о његовој озледи или обољењу;
3. даје мишљење, да је промена његове способности за општи привредни рад проузрокована једним од узрока који му даје право по овоме Закону, или због каквог другог узрока.

По тач. 1. комисија поступка према Уредби о оцени споеобности за војну службу, а по тач. 2. и 3. према упутству Минлстра Социјалне Политике.

Комисија одлучује већином гласова. Ако се у комисији поделе гласови или се лекари не сложе у дијагнози и прогнози, комисија ће дотично лице са целим предметом упутити суцерревизионој комисији на преглед и оцену, која ће му издати уверења сходно чл. 66. овога Закона.

Чл. 66. По свршеном прегледу, комисија саопштава пре‘леданом лицу резултат прегледа заједно са поуком о правним средствима и даје му одмах писмено уверење о својој одлуци.

у уверењу ће се навести подаци о његовој потпуној или делимичној неспособности за војну службу о врсци озледа или обољења, степену његове неспособности за општи привредни рад и кад је и где онеспособљен.

Кад комисија нађе, да нису испуњени услови из тач. 3. чл. 65. овога Закона она ће навести разлоге за то своје мишљење.

Чл. 67. Против одлуке комисије за преглед инвалида код војног округа може се поднети жалба:

- а) због лекарске дијагнозе, и
- б) због окатегорисања неспособности за општи привредни рад.

Жалба се подноси у року од 30 дана по предаји уверења команди војног округа, која је дужна да жалиоца са свима актима у року од 10 дана спроведе суперревизионој комисији команде дотичне дивизијске области на преглед и решење.

Чл. 68. Суперревизиона комисија може одлуку прве комисије оснажити или преиначити.

Суперревизиона комисија саопштава своју одлуку одмах усмено интересованом лицу, а писмено се доставља са свима актима комисији, која је извршила први преглед, која ће на основу исте издати жалиоцу ново уверење.

Одлука суперревизионе комисије извршна је.

Б) Решавање о задобијању и Губитку права.

Рок пријаве за инвалиднину

Чл. 69. Пријаву за инвалиднину мора инвалид поднети надлежном суду у року од године дана последњег лекарскокомисијског прегледа; породице оглашених инвалида у року од једне године од дана смрти инвалида; а остала лица у року од две године, од дана Указом наређене демобилизације.

Пријаве за умоболне и ратну сирочад дужни су поднети њихови стараоци или општински суд, а може то учинити и њихова родбина.

Уз пријаву молилац поднеће по могућству:

а) инвалидско уверење надлежне комисије, којим је оглашен неспособним;

б) ако је ожењен, извод из протокола венчаних и о сваком члану, који има право на заштиту по овоме Закону, извод из протокола рођених.

в) уверење месне општинске власти, да су живи сви чланови породице за које се право тражи;

г) уверење о владању и имовном стању;

д) ако има родитеље, браћу и сестре, уверење општинског суда да су сиромашни и неспособни за рад и да им је он једини хранилац.

Чланови породице, који по овом Закону траже државну заштиту и помоћ, поднеће надлежном суду по могућству све потребне доказе, којима своје право доказују.

Инвалидски судови.

Чл. 70. О задобијању инвалиднине и додатка као и о губитку инвалиднине и осталих помоћи у смислу чл. 55., 56., 57., 58. и 59. овог Закона, решавају у првој инстанцији средски судија (котарски, крајни) у покрајинама где их има, а у покрајинама где ових нема појединачни судија при првостепеном (окружном) суду. За обављање овог посла може старешина дотичног суда одредити већи број судија.

У Другој и последњој инстанцији решавају ове предмете Виши Инвалидски Судови.

Чл. 71. Виши Инвалидски Судови решавају и у споровима о надлежности судија нижих судова као и друга и последња инстанција.

Седишта Виших Инвалидских Судова су: за Србију, Црну Гору и Војводину у Београду, за Хрватску, Славонију и Словенију у Загребу, и за Босну и Херцеговину и Далмацију у Сарајеву.

Виши Инвалидски Суд састоји се од пет чланова, које поставља Министар Социјалне Политике, и то: једног као председника од активних судија касационог или апелационог суда, двојице судија првостепених судова, једног представника Министра Социјалне Политике, дипломираног правника и једног представника ратних инвалида, дипломираног правника, кога поставља Министар Социјалне Политике на предлог Средишњег Одбора Удружења Ратних Инвалида и једног представника Министра Финансија, кога он одређује. Касационог и апелационог судију, као и судије првостепених судова одређује Министар Социјалне Политике у споразуму са Министром Правде.

Виши Инвалидски Судови решавају већином гласова; на случај једнаке поделе гласова одлучује страна на којој је председник.

По потреби могу се образовати више одељења Вишег Инвалидског Суда са истим саставом.

Сваки члан Вишег Инвалидског Суда мора имати по једног заменика.

Чланови Вишег Инвалидског Суда, ако су из слободних занимања имају положити заклетву на ову дужност.

Награду за рад судијама првостепених (средских, котарских, крајних) као и члановима Виших Инвалидских Судова одредиће Министар Социјалне Политике у споразуму са Министром Финансија.

Чл. 72. Кад судија нижег суда прими пријаву за инвалиднину, најпре ће расправити, да ли је надлежан и да ли је пријава поднета благовремено. Ако би се огласио ненадлежним, или би нашао да пријава није благовремено поднета, неће се упуштати у стварно решавање, већ ће у том смислу донети образложену одлуку, коју ће доставити подносиоцу пријаве или његовом заступнику. Овај има права да се противу ове одлуке жали у року од 30 дана после пријема одлуке. Жалба се подноси судији, против чије се одлуке жали, непосредно или преко поште на повратни рецелп, у коме случају дан предаје пошти узима се као дан предаје судији.

За умоболне и ратну сирочад ове одлуке слаће се на расматрање и решење Вишем Инвалидском Суду по званичној дужности и без жалбе подносиоца молбе (пријаве).

Чл. 73. У Благовремено поднетим пријавама, недовољно поднете доказе, који се траже за стицање права по овоме Закону, судија ће прибавити по званичној дужности од надлежних власти, које су дужне овоме се хитно одазвати, а потом решити и признавању или непризнавању црва на инвалиднину и о времену од када та инвалиднина тече.

Свако решење мора бити образложено.

Чл. 74. Против решења суда странка се може жалити у року од 15 дана од пријема писменог решења.

У жалби се могу навести и нова доказана средства.

Она решења, против којих се странка у остављеном року није жалила, а којима је досуђена потпора, дужан је судија, да по званичној дужности, у року од 10 дана по истеку рока за жалбу, са целим предметом достави Вишем Инвалидском Суду на расматрање и коначно решење.

Виши Инвалидски Суд може решење судије нижег суда оснажити, поништити или преиначити, ако је стање ствари довољно извиђено, иначе вратити на дослеђење.

Виши Инвалидски Суд, без обзира на то, да ли има жалба заинтересованог, дужан је расмотрити послато решење у целини по званичној дужности.

Решење Вишег Инвалидског Суда пуноважно је, ако су у решавању учествовали сви чланови, а решава се већином гласова.

Чл. 75. Све власти, које имају прикупљати податке или издавати уверења за стицање, уживање или губитак једне или друге врсте помоћи по овоме Закону, дужне су све те предмете сматрати као врло хитне. За намерно одуговлачење или неправилан рад, казниће се одговорно лице према постојећим законским прописима.

Чл. 76. Све пријаве, записници, саслушања, молбе, крштенице, умрлице, лекарска уверења, жалбе и остала документа појединих лица заштићених овим Законом, која су у вези са задобијањем једне или друге врсте помоћи по овом Закону, ослобођавају се свију такса и издају се бесплатно.

Власти су дужне да на исправама, издани у стварима овога Закона, означе, с позивом на овај члан, да их издају без наплате таксе.

Ревизија поступка

Чл. 77. Странка има право тражити ревизију извршног решења о инвалидности у року од једне године дана, од дана пријема извршног решења и то у овим случајевима:

1. због материјалне повреде закона;
2. кад се јавне исправе у некој чињеници не слажу по садржини; и
3. због рачунске грешке у износу инвалидности.

Из истих разлога има право и Министар Социјалне Политике, да без обзира на сваки рок тражи ревизију извршног решења о инвалидности.

Молба за ревизију подноси се првостепеном (окружном) односно среском (котарском, крајном) суду молиоцевог боравишта.

Ако овај суд није донео решење по предмету, за који се ревизија тражи, он ће по званичној дужности додати односна акта од власти, која је прво решење донела.

Жалба против одлуке, којом се усваја или одбија предлог за ревизију, изјављује се у року од 30 дана, после пријема писмене одлуке, а ако нема жалбе суд ће поступити по ставу трећем чл. 74. овог Закона.

Обнова иосиуика

Чл. 78. Странка има право тражити обнову поступка о пнвалидности, на основу нових доказа за своје право, у року од једне године дана од дана пријема извршеног решења по ранијем спору, по коме тражи обнову поступка.

У случају да лични инвалид, због погоршања озледе, болести или компликације, према чл. 51. има права на повећање инвалидности, може тражити обнову поступка, кад год наступи случај за то.

Нижи судови (појединачне судије), који буду доносили решења о одобрењу обнове поступка, биће дужни таква решења доставити и Министарству Социјалне Политике, које има право жалбе у року предвиђеном чл. 74.

Виши судови биће такође дужни достављати своја решења по предметима за обнову поступка Министарству Социјалне Политике, у року од 15 дана.

Чл. 79. Министар Социјалне Политике има право да, без обзира на рок, тражи обнову поступка у овим случајевима:

1. кад накнадно пружи доказе да странка нема права на досуђену потпору, и
2. у случају, кад се здравствено стање личног инвалида поправи, да има законског основа за смањење или одузимање досуђене потпоре.

Рокови.

Чл. 80. Пријаве и жалбе, које су овим Законом везане за рок, сматраће се за благовремене, ако су у одређеном року предате пошти на повратан рецепис за надлежну власт.

Правилник И Бр. 2952. од 27. јануара, 1926. Год.: Пријаве и жалбе, које нису непосредно предате надлежној власти, која је одлуку донела или која је надлежна за пријаву а које су пријаве везане за рок, већ су предате пошти на повратни рецепис, сматрају се, као да су предате надлежној власти, у противном, ако је обичним писмом или на прост рецепис предаја извршена, благовременост се цени са даном пријема код саме надлежне власти.

Глава пета. Откуп инвалиднине.

Чл. 81. Уживаоци инвалиднине могу тражити, да им држава њихову инвалиднину откупи, сходно следећим одредбама, давањем капитала или земље или на други начин.

Према средствима, којима се располаже, најпре ће се откупити инвалиднине лакших инвалида и удовица са децом, која већ учествују или ће скоро ступити у привредни рад.

Лице, које тражи откуп у једном или другом виду, поднеће своју молбу Министру Социјалне Политике. На случај потребе образоваће се нарочите комисије, које ће испитати све прилике молиоца, као и целисходност откупа и јемство и учинити сходне предлоге.

Откупнина давањем капитала.

Чл. 82. Министарство Социјалне Политике откупиће инвалиднину давањем капитала, кад буде то тражило лице, коме је досуђена стална инвалиднина:

1. ако је старије од 21 а млађе од 55 година;
2. кад би практичном и продуктивном употребом капитала могло себи, или онима, које је дужно издржавати, створити повољније услове за пристојан живот него примањем годишње инвалиднине, и
3. кад за то даје довољно моралног и материјалног јемства.

Капитал ће се давати нарочито за куповину или амелиорацију земљишта, за обрађивање и за подизање станова и осталих зграда, за вођење привредног рада, за набавку пољопривредних справа или стоке и прибора, или за набавку машина, алата и материјала за разне занате и кућне индустрије; или као обртни капитал за вођење трговине и заната па било да уживаоци инвалиднине раде самостално, или у задрузи и заједници са другим лицима.

Чл. 83. За одобрени капитал мора се тражити јемство, ма да ће капитал односно предмет, који је с њим набављен, стално служити сврси, прописаној у чл. 82.

Јемство ће се пре свега тражити у предмету самом, а осим тога према приликама и могућности у поједином случају на начин, који Министар Социјалне Политике нађе као најзгоднији и најцелисходнији.

Министар Социјалне Политике може тражити повраћај дате откупнине, по наплати 6% годишњег интереса од рока исплате до рока повраћаја, кад се утврди да датим капиталом није постигнут циљ, у коме је откупнина дата.

Предмет набављен одобреним капиталом не сме се продати без одобрења Министра Социјалне Политике.

Чл. 84. Откупљеном инвалиду може се повратити право на инвалиднину у изузетним случајевима, нарочито кад дотично лице није криво што није постигнут циљ, у коме је дата откупнина.

Право на поновно уживање инвалиднине у случају повраћаја (чл. 83.) почиње са првим даном онога месеца, који следи датуму повраћене откупнине.

Чл. 85. Откуп може се извршити и на други начин, ако новчана вредност повластице, коју инвалид добије, одговара његовој откупнини предвиђеној чл. 82. овога Закона. Откуп давањем капитала врши се из "Народног Инвалидског Фонда".

Откупнина давањем земље

Чл. 86. Лица заштићена овим Законом, која су добила или ће добити земљу по Закону о аграрној реформи, губе право на инвалиднинуиодатке.

Право на уживање инвалиднине престаје са 31. децембром оне године, у којој је уживалац инвалиднине први пут прикупио плод на додељеној земљи.

Глава шеста. Народни Инвалидски Фонд и Инвалидска Удружења.

Чл. 87. Установљава се “Народни Инвалидски Фонд”.

У овај фонд улазе:

1. дотација, која ће се одређивати буџетом сваке године, и то за прве три године по 2,000.000 динара, а доцније према потреби, у циљу откупнине инвалиднина;
2. добровољни прилози, поклони, задужбине и т. д. поклоњени држави односно овом фонду за потпомагање инвалида;
3. -3% чистог прихода државне класне лутрије;
4. фонд за војне инвалиде, установа Кнеза Михаила (Закон о потпори војних инвалида до 8. јула 1878. године), с тим да се овај фонд има употребити искључиво за подизање Инвалидског Дома;
5. инвалидски фондови бивше Аустро-Угарске, који ће ликвидацијом припасти нашој држави;
6. приходи предвиђени Законом о исплати ратне штете (чл. 4., 5. и 10. истог Закона) и
7. приходи који су овим или другим законима, додељени овом фонду или који буду одређени другим законима.

Чл. 88. Имовина фонда састоји се из покретности и непокретности. Готов новац биће на чувању и прилогу код Државне Хипотекарне Банке. Покретна имовина, коју фонд добије по

клоном ако се продаје, продаће се јавно и добијени новац такође предати Државној Хипотекарној Банци. Непокретна имања фонда могу се отуђити или оптеретити само по одобрењу Министарског Савета.

Чл. 89. Имовином фонда рукује Министар Социјалне Политике.

При Министарству Социјалне Политике установљава се Савет, коме се ставља у задатак да води бригу о фонду и подноси Министру предлоге о руковању и утрошку фонда. Овај се Савет састоји из председника и два члана, које именује Министар Социјалне Политике, и то председника из реда чланова Државног Савета, а чланове из реда својих чиновника, од којих има један да буде чиновник инвалид, а ако таквог у Министарству Социјалне Политике нема, онда га именује из кога другог Министарства. Решење Министра Социјалне Политике извршује Рачунско-Економско Одељење Министарства Социјалне Политике. Награду за рад члановима Савета одредиће Министар Социјалне Политике.

Сва документа примања и издавања овога фонда морају бити визирана од органа Главне Контроле.

Чл. 90. Чист приход фонда употребиће се:

1. за лечење и обучавање инвалида, у колико се то не би вршило у државним заводима;

2. за потпору при оснивању или побољшању самосталног привредног положаја инвалида или њихових привредних задруга;

3. за помоћ у подвозу, оделу, обући, рубљу, оскудним лицима, заштићеним овим Законом.

У колико би “Народни Инвалидски Фонд” располагао са довољним средствима чистог прихода, може се употребити за подизање, проширење, уређење и издржавање државних инвалидских завода. Средства Фонда предвиђена у чл. 87. тач. 4. могу се утрошити само на подизање инвалидског дома.

Чл. 91. Лица, која примају помоћ по овоме Закону, могу се удружити у месна и обласна инвалидска удружења. Сва обласна удружења сачињавају “Средишно Инвалидско Удружење Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца” са седиштем у Београду.

Правила инвалидских месних и обласних удружења одобравају надлежни велики жупани а “Средишног Инвалидског Удружења” Министар Социјалне Политике.

Надзор над радом инвалидских удружења врши Министар Социјалне Политике непосредно или преко великих жупана.

Постојећа инвалидска удружења имају се за шест месеци од дана ступања на снагу овога Закона саобразити одредбама истога.

Глава седма. Завршне одредбе.

Чл. 92. Лице заштићено овим Законом има право на лечење и апаратисање пре извршног судског решења о праву на инвалиднину, кад веродостојним начином докаже да има право по овом Закону.

Чл. 93. Лица заштићена овим Законом могу изузетно уживати инвалиднину изван државе само по одобрењу Министра Социјалне Политике у споразуму са Министром Војске и Морнарице.

Чл. 94. Свима лицима, заштићеним овим Законом, која уживају од државе плату или пензију и додатке, издаваће се до регулисања пензије и инвалиднине месечно аконтација по одредбама чл. 152. Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Чл. 95. На инвалиднину по овом Закону не плаћа се порез нити какав други јавни прирез.

Чл. 96. Све молбе, жалбе решења и прилози уз исте којима се по овом Закону тражи, даје или одузима неко право или повластице, лицима заштићеним овим Законом, ослобођавају се свих државних и самоуправних такса.

Лица заштићена овим Законом ослобађају се и такса за оснивање и протоколисање самосталне радње.

Чл. 97. Све власти, које имају прикупљати податке или издавати уверења за стицај, уживање или губитак права или повластице по овом Закону, или решавати о тим правима и повластицама, дужне су све те предмете сматрати као врло хитне. За

намерно или немарно одуговлачење казниће се одговорно лице према постојећим прописима а поред тога и новчаном казном од 2.000 динара у корист “Народног Инвалидског Фонда”. Казну изриче претпостављени старешина.

Противу решења о казни може се, у року од 15 дана по саопштењу, поднети жалба Министарству Социјалне Политике, чије је решење извршно.

Чл. 98. Грађански ратни инвалиди, као и они који су то постали услед интернирања или конфинирања, имаће право на инвалиднину и додатке предвиђене овим Законом, само ако су сиромашног стања. Војни ратни инвалиди, за које није друкчије предвиђено у овоме Закону, ако нису сиромашног стања, примаће само половину личне инвалиднине без додатка. Они инвалиди, који по овоме Закону буду запослени код општинских или обласних самоуправа, за време док буду запослени примаће половину инвалиднине без додатка.

Чл. 99. За стицање права по овоме Закону код инвалида односно породица палих, умрлих и несталих ратника или умрлих тешких, пуних и претешких инвалида пореза се рачуна она коју је задруга дотичнога плаћала у времену његовога онеспособљења или смрти.

За задругара у погледу пореза по овоме Закону рачунају се и отац и његови синови као и породице свих, ако су исти погинулих, умрли или нестали.

Чл. 100. Општинске и пореске власти дужне су месечно слати надлежним финансијским управама извештаје о промени побољшању имовног стања инвалида и породица, које примају инвалиднину по овоме Закону.

Ако би финансијске управе из тих извештаја виделе, да дотични инвалид, односно породица, због побољшања имовног стања имају права на даљи пријем инвалиднине, обуставиће исплату исте и известити надлежни нижи инвалидски суд, који ће донети решење о губитку инвалиднине.

Чл. 101. Која ће се лица у смислу овога Закона сматрати, да су сиромашног стања, одређиваће се годишњим финансијским законом.

Глава осма. Прелазна наређења

Чл. 102. Инвалиднина и додаци по овом Закону почињу тећи од 1 априла 1926. године за сва лица, која дотле буду новим извршним решењима преведена на нове припадности по овом Закону.

Она пак лица, за која до овог рока не буду донета решења о превођењу, примаће инвалиднину и остале припадности по досадашњим законима, а по извршеном превођењу исплатиће им се евентуална разлика, рачунајући од 1. априла 1926. године.

Инвалиднина и остале припадности неће се исплаћивати онима, који по истеку три месеца, по ступању на снагу овог Закона, не поднесу финансијским управама писмену потврду, да су се пријавили надлежним судовима за превођење по овом Закону.

Чл. 103. Сви нерешени спорови из рата 1912. године и надаље до демобилизације, завршене 5. маја 1920. године, расправиће се по Закону о потпори војних инвалида од 8. августа 1878. године, са изменама и допунама од 10. априла 1914. године по

Закону о привременој помоћи инвалида од 31. децембра 1921. године, у колико се тиче времена, од када потпора тече и величине потпоре за време од постанка права на потпору па до дана ступања на снагу овога Закона.

Чл. 104. Сва лица, која по досадашњим извршним решењима примају инвалиднину, биће дужна да се у року од три месеца, по ступању на снагу овог Закона, пријаве надлежним првостепеним (среским, котарским, крајним) судовима ради превођења на припадности по овом Закону. Судови ће им о пријему пријаве бити дужни дати писмену потврду. Уз пријаву се подноси извршно раније решење о досуди инвалиднине са уверењем из става другог чл. 105. овог Закона и уверење о плаћању порезе са подацима из чл. 99.

Надлежни судови поднета решења замениће новим, саобразно одредбама овог Закона.

Решење ће се у препису доставити молиоцу преко његове општине.

У случају, да неко лице није задовољно са новим решењем надлежног суда, може се у року од 30 дана, по саопштењу решења, жалити Вишем Инвалидском Суду.

Решење надлежног суда, против кога није била у одређеном року изјављена жалба, постаје извршним.

Чл. 105. Надлежни судови по овом Закону превешће она лица, којима је било признато инвалидско право од стране надлежних управних власти, окружних инвалидских судова или Вишег Инвалидског Суда, и то под условом, да им је то право било признато од стране надлежне специјалне инвалидске комисије или специјалног инвалидског суда, на основу чл. 35. Закона о буџетским дванестинама од 30. јуна 1923. године.

Лице заштићено овим Законом, чије је право на досуђену инвалиднину или потпору подлежало ревизији по чл. 35. Закона о буџетским дванестинама за јули, август и септембар 1923. год., у вези са чл. 6. Правилника за извршење решења Министарског Савета Бр. 38652. од 13. априла 1923. год., биће дужно поднети суду и уверење надлежне Финансијске Управе, да му инвалиднина и потпора није обустављена.

Код лица, којима су признале право у предњем ставу поменуте власти, а за које специјални инвалидски суд још није донео одлуку, Министарство Социјалне Политике упутиће њихове предмете надлежном првостепеном (окружном) или среском (котарском, крајном) суду на поступак, да донесе нову одлуку о праву на инвалиднину.

Свима лицима, којима је потпора обустављена одлуком специјалног инвалидског суда, саопштиће се разлози за обуставу од стране надлежног суда.

Лица, којима је одлуком специјалног инвалидског суда коначно обустављена инвалидска потпора, могу у року од 6 месеци, од дана овога саопштења, обновити поступак код првостепеног (окружног) односно среског (котарског, крајног) суда, у смислу овога Закона.

Судови ће бити дужни да првенствено изврше превођење на припадности по овом Закону свих оних лица, која по досада извршним решењима примају инвалидску потпору. Кад то превођење буде окончано, приступиће се решавању случајева предвиђених претпоследњим ставом овог члана.

Чл. 106. Ратни војни инвалиди, који су пре ступања на снагу овог Закона били одбијени од права на инвалидску потпору са разлога тога, што своју пријаву нису благовремено поднели надлежној власти него само својој општини, као и они ратни војни инвалиди, који су били спречени да се пријаве због наступелих сметњи независно од њихове воље, имају право да се пријаве надлежном суду у року од једне године дана од дана ступања на снагу овога Закона.

Одлуке донесене по овоме члану и претпоследњем ставу члана 105. овога Закона доставиће се по званичној дужности надлежним Випзим Инвалидским Судовима на разматрање и коначно решење.

Чл. 107. Специјалне инвалидске комисије и специјални инвалидски судови завршиће свој рад закључно до 31. децембра 1925. године. Несвршени предмети послаће се у рад надлежним првостепеним (среским, котарски, крајним) судовима.

Првостепеним, односно среским судовима, доставиће се на рад и нову одлуку и предмети по жалбама противу решења покрајинских управа, који до дана ступања на снагу овог Закона нису окончани.

Садањи Врховни Инвалидски Суд престаје радити са даном образовања Виших Инвалидских Судова по овоме Закону којима ће Министарство Социјалне Политике несвршене предмете упутити на рад.

Чл. 108. Официри инвалиди српске и црногорске војске и официри добровољци, који су се борили у редовима српске или црногорске војске, који су стављени у пензију пре ступања на снагу овога Закона а који су инвалиди пуни или претешки, превешће се на пензију наредног вишег чина по Закону о Устројству Војске и Морнарице од 1923. године, а лаки и тешки инвалиди превешће се на пензију чина који су имали.

Претешки инвалиди официри српске и црногорске војске и официри добровољци, који су се борили у редовима српске и црногорске војске, пензионисани због инвалидности пре ступања на снагу овога Закона, унапређују се у резервни: нижи официри закључно до чина мајора, виши официри закључно до чина пуковника и то по испуњењу услова прописаних чл. 84. Закона о Устројству Војске и Морнарице у погледу карактерних особина, ваљаности, владања и ратних заслуга и услова тач. 4., 5. и 6. истог члана.

Њихова пензија повећава се на пензију чина који у резерви буду добили на основу одредбе овога члана.

Породице погинулих, у рату, умрлих или несталих официра, војних чиновника и обвезника чиновничког реда српске и црногорске војске и официра добровољаца, који су се борили у редовима српске и црногорске војске, као и породице умрлих инвалида официра српске и црногорске војске и официра добровољаца, који су се борили у редовима српске и црногорске војске, које уживају по старим законима пензију, превешће се на пензију по сада важећим законима (по закону о устројству војске и Морнарице, о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда и осталим специјалним законима).

Чл. 109. Сиромашни инвалиди, резервни официри, који нису у државној служби нити имају право на пензију, добиће поред инвалиднине и додатака по овом Закону и специјални додатак и то нижи официри по 20 а виши по 30 динара дневно.

Они инвалиди, резервни официри, који су имали право на пензију по старом закону о чиновницима грађанског реда или по коме другом специјалном закону, па су као инвалиди по досадањим законима примали пензију свога чина у војсци као већу (повољнију), примаће по овом Закону, ако на своју имовину не плаћају више од 30 динара непосредне порезе, без порезе на личност и приреза, поред своје чиновничке пензије и личну инвалиднину по овоме Закону.

Сви лични инвалиди, који су у активној државној служби, сем оних побројаних у чл. 114. овог Закона, неће имати право на пријем инвалиднине по овом Закону. По иступању из државне ' службе, и то само они, који су резервни официри ратни инвалиди, ако немају право на пензију примаће специјалне додатке по ставу првом, а ако имају право на пензију и инвалиднину под условима означеним и у ставовима првом и другом овог члана

Чл. 110. Бивши војни чиновници српске војске, који су као такви пензионисани пре превођења у административне официре Као инвалиди, уживаће инвалиднину по чл. 41. овога Закона предвиђену за официре.

Чл. 111. Држављани Србије и Црне Горе, који су као такви пре европског рата ступили и служили у руској војсци, било да су препши у руско поданство или не, па су у рату 1914.-1920. године постали инвалиди и до ступања на снагу овога Закона вратили се у своју отаџбину, Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, и њено поданство и у истој до сада уживали инвалидску потпору, уживаће сва права по овоме Закону.

Чл. 112. Ратни инвалиди, који су учествовали у прошлим ратовима за ослобођење и уједињење а сврше правне науке и проведу на име стажа једну годину дана у судовима или адвокатској канцеларији као приправници, стичу право на полагање судско-адвокатског испита.

Чл. 113. Ступањем овога Закона у живот укидају се сви закони, уредбе и прописи, који су се односили на лица заштићена овим Законом, сем Уредбе о општем прегледу инвалида од 27.VI. 1921. године.

Чл. 114. Укида се одредба чл. 343. Закона о устројству војске и морнарице, с тим, да се лицима, која нису преведена на припадности по истом Закону, изда разлика до сада неисплаћена. Активни официри ратни инвалиди, српске и црногорске војске и официри добровољци, који су се борили у редовима српске и црногорске војске, ако су у активној служби уживаће и личну и инвалиднину без додатака по овом Закону, поред свих редовних припадности.

Чл. 115. Док се финансијским законом или законом о порезу не донесу одредбе по члану 101. овога Закона о томе, која се лица имају сматрати за сиромашна у смислу овога Закона, важиће одредбе о томе по досадашњим законским прописима.

Чл. 116. За извршење овога Закона надлежан је Министар Социјалне Политике, који ће у споразуму са Министрима Војске и Морнарице и Финансија прописати потребна правилник за извршење истог.

Чл. 117. Овај Закон ступа у живот од дана, кад га Краљ потпише, а обавезну снагу добија, кад се обнародује у Службеним новинама.

Препоручујемо Нашем Министру за Социјалну Политику да овај Закон обнародује, свима Нашим Министрима да се о извршењу његовом старају, властима заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

